

Obsah

Písanie na počítači pre samoukov	9
Výučba O	10
Výučba E.	10
Výučba N	11
Výučba S.	11
Výučba pravého preradovača	12
Výučba ľavého preradovača.	12
Výučba bodky.	13
Výučba I	13
Výučba V	14
Výučba R	14
Výučba P.	15
Výučba T.	16
Výučba M	17
Výučba C	18
Výučba U	19
Výučba J	20
Výučba B	21
Výučba á.	22
Výučba Y.	23
Výučba H	25
Výučba č.	26
Výučba Z.	27
Výučba é.	28
Výučba mäkčeňa (mŕtvy kláves)	29
Výučba čiarky (interpunkcia)	31
Výučba ý.	33
Výučba í	35
Výučba ž.	37
Výučba š.	39
Výučba ú.	41
Výučba spojovníka	43
Výučba ť.	46
Výučba ľ	48
Výučba dĺžňa (mŕtvy kláves)	51

Výučba ô.....	53
Výučba F.....	56
Výučba G	59
Výučba ň	61
Výučba ä.....	62
Výučba X	62
Výučba číslice 1	63
Výučba číslice 0	64
Výučba pravej zátvorky.....	65
Výučba ľavej zátvorky	66
Výučba číslice 2	67
Výučba W	68
Výučba číslice 5	68
Výučba číslice 9	69
Výučba úvodzoviek	70
Výučba číslice 3	71
Výučba dvojbodky	72
Výučba číslice 8	73
Výučba otázniku	74
Výučba číslice 4	75
Výučba Q	76
Výučba číslice 7 a výkričníka	76
Výučba číslice 6 a percenta	77
Výučba lomenej čiary a znamienka rovná sa	78
Výučba paragrafu	79

Úvod

Takto pri počítači pri písaní sedí najmladší z úspešných účastníkov z majstrovstiev sveta 2007, jedenástročný Milan Musil zo základnej školy mesta Albrechtice. Chrbty rúk sú pri písaní vo vodorovnej polohe. Žiak pridržava laktami pri tele tenké dosky, ako je pri niektorých cvičeniach ZAV.

Tiež ste už niekedy videli skupinu kopáčov, z ktorých jeden či dvaja pracujú a ostatní „len odpočívajú“? A napadlo Vám, že si rovnako počína každý policajt pri spísaní protokolu, každý lekár pri vyplňovaní zdravotnej dokumentácie, vlastne dnes takmer každý človek pri mailovaní či vkladaní akéhokoľvek textu do počítača – pokiaľ tiež nechá väčšinu svojich prstov „len odpočívať“?

Prečo písať „naslepo“?

Nie nadarmo sa písaniu na klávesnici hovorí „písanie naslepo“. Kto ju neovláda, musí klávesnicu sledovať očami, inak by sa jednoducho do tých správnych písmeniek netrafil. Potom hlavu zdvihne a zistí, čo sa vlastne ukázalo na obrazovke, opäť sa skloní a loví ďalšie písmenká. Neustále pohyby hlavou sú možno dobrým cvičením krčnej chrbtice, oči sa však zbytočne namáhajú a pracovný výkon je mizerný nielen stratou času, ale i myšlienok, na ktorých pri spracovaní jednotlivito vyhľadávaných písmen jednoducho neostáva kapacita, a musia sa preto neustále obnovovať.

Kto na klávesnici písať vie, považuje túto svoju gramotnosť za samozrejmu. Prešiel rovnakým vývojom ako prváčik pri výučbe písania ceruzkou na papier: zo začiatku si každé nové písmenko hláskoval, slovo písomne spracovával po jednom písmenku, na jeho tvary sa musel izolovane sústrediť, takže mu, samozrejme, neostávalo veľa času na súvislosti. Precvičené písmená sa mu ale postupne začali vybavovať stále rýchlejšie, bez premýšľania, spájať sa do slabík, takže premýšľanie nad každým jednotlivým písmenom postupne odpadalo. Za gramotného sa mohol považovať vo chvíli, keď začal premýšľať nad celým zapisovaným textom, jeho obsahom, ruku nechal tvoriť krivky na papieri úplne mechanicky.

Mnohí „hľadači písmen“ si nepripúšťajú, že by na počítači písať nevedeli: predsa sa pozreli na klávesnicu, písmeno našli, ťukli a hľa – je napísané, objavilo sa na obrazovke! A keď zlá klávesnica nie je pomaľovaná písmenkami, ktoré potrebuje? Jednoducho si ich tam nalepiť, prípadne slovenský text píše ako za starých časov telegramy – „bez dlznov a makcenov“! Násilie na rodnom jazyku sa predsa u nás nepranieruje!

Hľadať písmená nie je to isté, čo písať

Rozdiel medzi „písať“ a „hľadať“ je zreteľný pri konfrontácii s cudzím jazykom. Keď mám slovník, nájdem si príslušné slovíčko a zistím jeho význam. Keď hľadám slovíčka často, nachádzam ich rýchlejšie. Znamená to snáď, že človek ovláda cudzie jazyky, keď má k dispozícii príslušné slovníky? Určite nie. Až keď si slovíčka pamätá, listovať stránkami nemusí, slovník prakticky nepotrebuje, potom prestáva hľadať a začne byť v cudzom jazyku gramotný.

Ľudia, ktorí písať vedia, si význam klávesnicovej gramotnosti pre produktivitu práce a jej intelektuálnu úroveň uvedomujú.

Ale i niektorí významní ľudia klávesnicovo negramotní (pokiaľ dokážu prekročiť svoj tieň) uznávajú i pre budúcnosť význam kvalifikovaného ovládnutia klávesnice. Snáď najvýznamnejší z nich, Bill Gates, k nim patrí tiež. Po jeho pražskej návšteve síce novinári túto skutočnosť primátorovi Prahy zjednodušili do formulácie, že „klávesnicu odložíme, počítačom budeme diktovať“, avšak už krátko potom, v interview pre Science and Technology v auguste 2005, upresnil pán Gates svoju víziu budúcnosti spracovania textu slovami: „Klávesnice nebudú nahradené softwarom rozlišovania reči, dokonca i pero sa vráti, avšak bez atramentu. Všetky tri uvedené formy spracovania textu sa budú vzájomne dopĺňať.“

Príklad pomôcky proti tendencii pozeráť sa pri písaní na ruky

Učiť sa samostatne doma i v škole

Klávesnicovo negramotným má táto publikácia pomôcť zbaviť sa svojho handicapu samostatne, v súkromí, efektívne a hruvo, bez potreby investovať návštevou kurzov ďalší čas kvôli prvkom ovládania klávesnice. Keďže metóda ZAV je analytická, žiaci s obratnými prstami (napr. klaviristi) nemusia absolvovať mnohé technické cvičenia. Ľuďom koncentrovaným sa nepredpisujú rovnaké dávky cvičení na presnosť ako žiakom s nižšou schopnosťou koncentrácie.

Individuálna programovaná výučba ovládania klávesnice po prvýkrát vyšla formou tlačenej učebnice v roku 1989 (SNTL ju potom vydalo ešte v druhom rozšírenom vydaní v roku 1991). Potom bola prevedená na výučbu riadenú počítačom a tlačaná verzia učebnice s potrebou pracovného vyhodnocovania každého cvičenia si zachovala význam len pre ľudí, ktorí sa klávesnicu učia zvládnuť na písacích strojoch.

Nadväznosť na počítačom riadenú výučbu ZAV

Internetová škola ZAV koncipovaná na začiatku deväťdesiatych rokov výlučne bez potreby papiera si postupne hlavne v školách vynútila potrebu doplnkového domáceho nácviku žiakov, ktorí doma nemajú počítač, prípadne kvôli nejakému handicapu (dyslexia, fyziologická invalidita) si prajú trénovať ovládanie klávesnice taktiež inou doplnkovou paralelnou formou. Tak vznikli cvičné texty, ktoré vyučujúci v prípade potreby a záujmu majú možnosť sami pre svojich žiakov vytlačiť. Písanie na počítači pre samoukov vychádza z týchto cvičných textov. Preto číslovanie jednotlivých textových úsekov zodpovedá číslam cvičení v programovanej počítačom riadenej výučbe ZAV. Žiak teda môže prechádzať výučbou pomocou tejto tlačenej učebnice a paralelne sa môže nechať riadiť počítačom. Tento postup je vhodný zvlášť u žiakov s nižšou schopnosťou koncentrácie, dyslektikov a pod. **Úvodných sto cvičení** je na ukážku k dispozícii na priloženom CD, celú počítačom riadenú výučbu ZAV majú k dispozícii mnohé školy, prípadne je možné sa k paralelnému kurzu prihlásiť jednotlivo z internetovej školy na www.zav.cz. Oproti cvičným textom ako štandardnému doplnku pre žiakov so zavedenou výučbou ZAV je táto učebnica doplnená inštrukciami i pre záujemcov mimo školy s e-learningom ZAV tak, aby sa mohli úplne samostatne podľa svojich časových možností s ich pomocou naučiť klávesnicu ovládať.

Písmenkové hry ako doplnok nácviku

Druhú paralelnú cestu výučby otvorila významná oblasť vývoja metódy ZAV v roku 2005 formou klávesnicových hier, metodicky kompatibilných s výučbou ovládania klávesnice, ktorá rešpektuje frekvenčné zákonitosti slovenčiny rovnako ako výučba ZAV. Vysoko motivujúcu formu ponúkajú nielen paralelné precvičovania, ale hlavne doplnkový nácvik v pasážach, ktoré žiakom robia problémy, nútia ich určité cvičenia častejšie opakovať. Tento doplnok je zvlášť vhodný i po väčšej pauze vo výučbe (prázdniny, dovolenka, pracovné dôvody, choroba, a pod.).

I **ZAV-hry** môže užívateľ tejto publikácie využívať, sú k dispozícii na **priloženom CD**. Pokiaľ si svoje herné výkony bude priať porovnávať s návštevníkmi Internetovej školy ZAV, môže ich v režime on-line odosielať do medzinárodnej výsledkovej listiny na internete. V každej z hier sa môže zapísať vždy jedným výkonom v jednom z ponúknutých jazykov (obvykle čeština, slovenčina, nemčina, poľština, angličtina).

Stupne víťazov z majstrovstiev sveta, kde skončili traja juniory, ktorí prešli výučbou ZAV

Súťaže v spracovaní textu

Objektívne porovnávanie kvality výučby a tréningu v jednotlivých krajinách ponúka svetový šampionát v spracovaní textov. Prakticky každé dva roky ich usporadúva svetová organizácia Intersteno. Rýchlopis evokujúci tradičné meno „Intersteno“ si ponechala preto, že ju v roku 1887 skutočne v Londýne zakladali stenografovia, rýchlopisci. Rýchlopis je však len jednou z foriem spracovania textu. Na povojnových majstrovstvách sveta sa podobne ako na olympijských hrách bojuje o medaily vo veľmi pestrej zostave disciplín, pokrývajúcich v zásade tri oblasti:

- záznam textu hovoreného (diktáty v mnohých jazykoch, zachycované rýchlopisom grafickým, teda tužkou na papier, rýchlopisom strojovým – buď na bežnej klávesnici PC, alebo pomocou špeciálnych stenografických strojov),
- záznam textu tlačeneho (30minútový odpis v jazyku, do ktorého sa súťažiaci prihlásia),
- úprava textu už zaznamenaného (prevádzanie vyznačených korektúr, editácia obvykle s nárokmi na detailnú znalosť ponuky textových editorov, napr. hromadnej korešpondencie, štýlov, a pod.).